

BOSHQARUVCHI SHAXSIDA EMOTSIONAL INTELLEKTNING O'ZIGA XOSLIGI

Sharafitdinov Abdulla XXX - O'zMU Jizzax filiali o'qituvchisi

Soyimnazarov Navro'zbek Baxtiyor o'g'li - O'zMU Jizzax filiali talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada yetakchilik uslubini baholash haqida fikr-mulohazalar keltirilgan bo'lib, boshqaruvchi shaxsida emotsional intellektning o'ziga xos xususiyatlari va uni tahlil qilishning turli yo'llari va usullari bayon etilgan. Hissiy intellekt har qanday samarali rahbarga kerak bo'lgan qobiliyatlardan biri ekanligini va bu ko'nikmalarni ham individual, ham butun jamoa darajasida o'rganish va mustahkamlash mumkinligini ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: His tuyg'u, rezonans yaratish, yetakchilikning neyron asosi, real men, ideal men, hissiy barqarorlik.

Rahbarning his-tuyg'ularni qanchalik samarali boshqarishi va ulardan guruh maqsadlariga erishish uchun foydalanishi uning hissiy intellekt darajasiga bog'liq. Rezonans yaratish qobiliyati yuqori hissiy intellekt bilan ajralib turadigan yetakchilarning belgisidir. Ularning ishtiyoqi, g'ayrati guruhning har bir a'zosi bilan rezonanslashadi. Agar odamlarni jiddiyroq yo'lga qo'yish kerak bo'lsa, rahbar boshqa odamlarning pozitsiyasini egallash va ularning hissiy kayfiyatini idrok etish qobiliyatiga ham muhtoj bo'ladi. Shunday qilib, agar biron bir voqea umumiy g'azabga sabab bo'lsa yoki jamoani qattiq xafa qilgan bo'lsa (masalan, hamkasbning jiddiy kasalligi), hissiy jihatdan dono rahbar nafaqat hammani tashvishga soladi - u ham his-tuyg'ularini ochiq ifoda etadi. Bunday rezonans ishtiyoq kabi sinxronlikni kuchaytiradi, chunki u bo'ysunuvchilar rahbariyatning e'tibori va g'amxo'rlikidan orqada qolmasligi hissini yaratadi.

Yuqori hissiy intellektga ega bo'lgan rahbarning ta'siri ostida odamlar ozodlikka erishadilar. Ular fikr almashadi, bir-biridan o'rganadi, birgalikda qarorlar qabul qiladi va birgalikda ishlaydi. Shunday qilib, kuchli hissiy aloqa paydo bo'ladi, bu ularga hatto global o'zgarishlar va noaniqlik sharoitida ham

yo'qolmaslikka yordam beradi. Ehtimol, eng muhimi, boshqa odamlar bilan hissiy aloqada bo'lish bizning ishimizni yanada mazmunli qiladi. Kimdir bilan hayajonli lahzalarni baham ko'rish qanchalik ajoyib ekanligini hamma biladi: masalan, ishni muvaffaqiyatli yakunlash quvonchi. Bu his-tuyg'ular odamlarni yolg'iz hech kim qila olmaydigan va hatto qilishga urinmaydigan narsalarni qilishga undashi mumkin. Va yuqori hissiy intellektga ega bo'lgan yetakchi, bunday aloqani yaratish uchun nima kerakligini biladi.

Boshqa tomondan, agar rahbar hissiy munosabatni qanday uyg'otishni bilmasa, unda odamlar hamma narsani to'g'ri bajaradilar, lekin mexanik ravishda - ishni bajaradilar, lekin eng yaxshisini bermaydilar. Yaxshi iliqlik bo'lmasa, rahbar yetakchilik qilishi mumkin, lekin u boshqarolmaydi.

Dunyoda bir qanoti bilan ucha oladigan qushlar yo'q. Iqtidorli rahbar ham qalbga, ham boshga ega bo'lishi kerak - biz his-tuyg'u va fikr birligi haqida gapiramiz. Bu ikki qanot rahbarning yuqoriga ko'tarilishiga imkon beradi.

Har qanday rahbarga hozirgi vazifalar va qiyinchiliklarning o'ziga xos xususiyatlarini o'zlashtirish uchun ma'lum bir aql kerak. Albatta, tiniq fikrga, analitik va kontseptual fikrlashga ega bo'lgan rahbarlar ko'proq foyda keltiradi. Biz aql-zakovat va tiniq fikrlashni, asosan, yetakchilikka yo'l ochadigan fazilatlar sifatida ko'ramiz. Busiz kirish taqiqlanadi. Biroq, aql-zakovatning o'zi odamni yetakchiga aylantirmaydi. Rahbarlar o'z qarashlarini rag'batlantirish, yo'l-yo'riq berish, ilhomlantirish, tinglash, ishontirish va eng muhimi, hayajonga solish orqali amalga oshiradilar. Albert Eynshteyn ogohlantirganidek: "Biz aqlni xudomizga aylantirmaslikka harakat qilishimiz kerak. U, albatta, kuchli mushaklarga ega, ammo shaxsiyat yo'q. U boshqara olmaydi - u faqat xizmat qilishi mumkin."

Bir tomondan, intellekt uchun mas'ul bo'lgan asab tizimlari va boshqa tomondan, hissiyotlar alohida, ammo o'zaro bog'liqdir. Siz fikrlar va his-tuyg'ularning qanday bog'langanligini sxematik tarzda ko'rsatishingiz mumkin, ya'ni hissiy yetakchilikning neyron asosini ko'rsatishingiz mumkin. Ishbilarmonlik madaniyati ko'pincha aql-zakovatga katta ahamiyat berishiga qaramay, bizning his-tuyg'ularimiz bizning aqlimizdan ko'ra kuchliroqdir.

Ma'lumki, o'rganish yangi neyron aloqalarni shakllantirishning asosiy omili hisoblanadi. Yetakchilikni rivojlantirish haqida gap ketganda, asab tizimidagi o'zgarishlarga ta'sir qilish uchun hissiy aql talab qilinadi, chunki u bevosita hissiy - markazlarda ishlaydi. Olimlar quyidagi xulosaga kelishdi: "Agar limbik aloqa ma'lum bir asab strukturasi shakllantirgan bo'lsa, uni o'zgartirish uchun boshqa limbik bog'lanish kerak".

Samarali yetakchilik qobiliyatlarini o'rganish imkoniyatlari dastlab o'smirlik davrida paydo bo'ladi va yigirma yoshlargacha davom etadi. Bu davrda inson tanasining anatomik jihatdan rivojlanayotgan so'nggi organi bo'lgan miya hissiy odatlarning asosiy mexanizmini tashkil qiladi. Muayyan fanni o'rganish yoki jamoaga qo'shilish yoki notiqlik san'atini egallashga intilayotgan yoshlar keyinchalik ularga jiddiy yordam beradigan, yetakchilik mavqeini saqlab qolishga yordam beradigan neyron asosni qurmoqda.

Agar yoshlikda odamning u yoki bu yetakchilik qobiliyatini egallashiga imkon beradigan tajribasi kam bo'lsa, bu muammo emas - endi odamga ushbu ko'nikmalarni egallash uchun motivatsiya kerak bo'ladi. Miyaning yangi aloqalarni shakllantirish qobiliyati umr bo'yi davom etadi. Faqat balog'at yoshida erta yoshlik davrida osonlik bilan beriladigan saboqlarni o'rganish uchun ko'proq kuch va kuch kerak bo'ladi, chunki bu yangi haqiqatlar bizning miyamizda allaqachon o'rnatilgan naqshlar bilan qattiq kurashishga majbur. Shunday qilib, oldimizda ikki tomonlama vazifa turibdi: biz o'zimizga mos kelmaydigan odatlarni yo'q qilishimiz va ularni o'zimiz uchun qadrli bo'lgan yangilariga almashtirishimiz kerak. Shuning uchun yuqori motivatsiya yetakchilik fazilatlarini rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi: odatni o'zgartirish uchun biror narsani birinchi marta o'rganishdan ko'ra ko'proq va uzoqroq ishlash kerak. Hissiy intellektni rivojlantirish faqat samimiy istak va mashaqqatli harakatlar bilan mumkin.

Shaxsiy o'sish va moslashish jarayoni butun umrni qamrab oladi.

Odamlar o'zlarining "men" ni samarali o'zgartiradigan siklning bosqichlarini yana nomlaymiz:

- Birinchi kashfiyot . Mening ideal o'zim: men kim bo'lishni xohlayman?

• Ikkinchi kashfiyot . Mening haqiqiy mohiyatim: men kimman? Mening fazilatlarim nima va mening haqiqiy mohiyatim idealdan qanday farq qiladi?

• Uchinchi kashfiyot . Mening o'z-o'zini takomillashtirish dasturi: qanday qilib haqiqiy va ideal men o'rtasidagi tafovutni yo'qotib, o'z fazilatlarimni rivojlantira olamanmi?

• To'rtinchi kashfiyot . Yangi usullarni amaliyotga joriy etish bilim, yangi ko'nikmalar va ular ustida ishlashni o'zlashtirish darajasiga yetkazish.

• Beshinchi kashfiyot . Boshqalar bilan xavfsiz va ishonchli munosabatlarni o'rnatish, bu barcha o'zgarishlarni amalga oshirishga imkon beradi.

Ideal holda, qadrlı tasvirga yaqinlashish ideal va real o'rtasidagi bo'linishni anglash orqali - to'satdan kashfiyot orqali sodir bo'ladi, bu nafaqat o'z-o'zini anglashni rag'batlantiradi, balki o'zgarish istagini ham uyg'otadi. Agar hissiy intellektga ega bo'lgan rahbarlar samarali yetakchilik uslublaridan foydalansa va - qo'rquv va beadablikni keltirib chiqaradigan uslublar o'rniga sog'lom, samarali ish munosabatlarini targ'ib qiluvchi me'yorlarni tashkilotlarga singdirsa, ular yangi kuch manbai - tashkilotning jamoaviy energiyasini ochishlari mumkin. Har qanday biznes strategiyasini amalga oshirishga erishish uchun ijobiy fikrda yashaydilar, ilhomlantiruvchi missiyani shakllantirishga intiladilar va odamlarga o'z ishlarining hissiy ahamiyatlilik tuyg'usini beradilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Шарафитдинов А. и др. Проблема застенчивости у ребенка и ее устранение //Образование и воспитание. –2020. –No. 2. –С. 64-66.
2. Шарафитдинов А. и др. Формирование у учеников чувства общности //Образование и воспитание. –2020. –No. 2. –С. 66-67
3. Маджидов Дж Б, Маджидова В, Шарофиддинов А . Социальный интеллект как совокупность способностей, обеспечивающих адаптацию личности в обществе. страницы: 22-24 источник: актуальные вопросы современной психологии материалы международной научной конференции. 2017

4. Sharafitdinov, A., & Yusupov, U. (2022). The opportunities of educating morality for children through samples of folklore. *Eurasian Scientific Herald*, 5, 65-68.
5. Sharafitdinov Abdulla, Qurbonboyev Miraziz Zulxaydar o'g'li Psychological Characteristics of Decision Making in Management *Global Scientific Review A Peer Reviewed, Open Access, International Journal www.scienticreview.com* Volume 1, February 2022 ISSN (E): Pending
6. Sharafitdinov Abdulla Qarshiboyev Sardor Alisher ugli 2022, The role of family in the formation of learning motivation for adolescents. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies* ISSN NO: 2770-0003 <https://zienjournals.com> Date of Publication: 30-03-2022
7. Sharofitdinov, A. (2022). O'SMIRLARDA O'QUV MOTIVATSIYASINI SHAKLLANTIRISHDA OILANING O'RNI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 2(6), 82-87. извлечено от <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/5490>
8. Sharofitdinov, A. (2022). O'SMIRLARDA JINOYATCHILIK XULQINING KELIB CHIQISHI . *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании*, 2(6), 78-81. извлечено от <https://ppmedu.jspi.uz/index.php/ppmedu/article/view/5489>
9. Abdulla, S., & Zulxaydar o'g'li, Q. M. (2022). Psychological Characteristics of Decision Making in Management. *Global Scientific Review*, 1, 14-18.
10. Sharafitdinov, A., & Eshqulova, N. (2022). Xulqi ogishgan osmir oquvchilarda agressiv xatti-harakatlarning namoyon bolishi. *Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar*, 1(1), 483-485.
11. Shovxiyev, L., & Sharafitdinov, A. (2022). Psixologiyada tush korish tilsimlari. *Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar*, 1(1), 485-488.
12. Sharafitdinov, A., & Shovxiyev, L. (2022). Hissiy intellekt va uning shakllanishi. *Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va*

rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar, 1(1), 437-440.

13. Abdulla, S. (2022, March). THE ROLE OF FAMILY IN THE FORMATION OF LEARNING MOTIVATION FOR ADOLESCENTS. In *Conference Zone* (pp. 286-288).

14. Sharofitdinov, A. (2022). OILADA SIBLING MAQOMI MUNOSABATLARINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 2(3).*

15. Sharofitdinov, A., & Umidjon, Y. (2022). SHAXSIY KAMOLOTDA ART-TERAPEVTIK MASHQLAR. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 2(3).*

16. Sharofitdinov, A. (2022). Destruktiv xulq-atvor paydo bo'lishi va shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 2(3).*

17. Sharofitdinov, A. (2022). SHAXS RIVOJLANISHIDA HISSIY INTELEKTNING O'ZIGA XOS O'RNI. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 2(5).*

18. Sharofitdinov, A. (2022). SPORT BILAN SHUG'ULLANUVCHI BOLALARNING HISSIY-IRODAVIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH. *Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 2(5).*

19. Sharafitdinov Abdulla XXX, Soyimnazarov Navro'zbek Baxtiyor ugli, Nishonov Muhammadali Narimon ugli. Characteristics of Emotional Intelligence in Managers Volume: 01 Issue: 10|Oct–2022

20. XXX S. A. et al. PSYCHOLOGICAL DESCRIPTION OF THE CONCEPT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2022. – T. 7. – C. 71-75.

21. XXX, Sharafitdinov Abdulla. "CHARACTERISTICS OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN MANAGERS." *European Journal of Interdisciplinary Research and Development* 8 (2022): 22-25.

22. XXX, Sharafitdinov Abdulla. "Scientific-Theoretical Psychological Analysis

of Personal Activity Motivation." *Zien Journal of Social Sciences and Humanities* 14 (2022): 72-75.

23. Ustin Pavel Nikolaevich, Sharafitdinov Abdulla XXX, & Yusupov Umidjon Salim Salim ugli. (2022). Emotional Intelligence and its Adolescents Being an Exemplary. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, 15, 139–145. Retrieved from <https://geniusjournals.org/index.php/ejlat/article/view/2963>

24. Sharafitdinov Abdulla, Karakulova Umida Abduvakilovna, Rahmatullayeva Mushtariy Parda qizi. (2022). AXBOROT SAVODXONLIGI VA AXBOROT IZLASH XULQ-ATVORIDAGI PSIXOLOGIK OMILLAR. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 1(2), 586–589. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/279>

25. Sharafitdinov Abdulla, Yuldasheva Sojida Zoyirovna. (2022). ZAMONAVIY AXBOROTLASHTIRISH JARAYONLARINING SHAXS INDIVIDUAL XUSUSIYATLARIGA TA’SIRI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 1(2), 432–436. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/226>

26. Sharofitdinov, A., & Soyimnazarov, N. (2023). HISSIY BEQARORLIK VA UNI OLDINI OLISHNING PSIXOLOGIK USULLARI. Журнал Педагогике и психологии в современном образовании, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7729>

27. Ergashevich, Y. S. (2022). KIBERHUJUMLARDAN HIMOYALASHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 46-49.

28. Yuldashev, S. (2023). LIDERLIK SIFATLARINI SHAKLLANTIRISHDA SINF RAHBARINING O’RNI. Журнал Педагогике и психологии в современном образовании, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7716>

29. Yuldashev, S. (2022). KIBERHUJUMLARDAN HIMOYALASHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. Журнал Педагогике и психологии в

современном образовании, 2(6). извлечено от

<https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/6548>

30. Rahmatullayeva, M., Rashidova, G., & Karakulova, U. (2023). XXI ASRDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA PEDAGOGIK MAHORAT. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7721>

31. Otamuratov, R., & Otamuratova, S. (2023). INTERNETNING SHAXSGA TA'SIRI MUAMMOSINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7723>

32. Otamuratov, R., & Otamuratova, S. (2023). VIRTUAL MUHITNING SHAXSGA TA'SIRINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7724>

33. Rahmatullayeva, M., Rashidova, G., & Karakulova, U. (2023). XXI ASRDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA PEDAGOGIK MAHORAT. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7721>

34. 48. Otamuratov, R., & Otamuratova, S. (2023). VIRTUAL MUHITNING SHAXSGA TA'SIRINING HISSIY OMILLARI. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7727>

35. Arakulov, G. (2023). ВНИМАНИЕ – ВАЖНОЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ЯВЛЕНИЕ У ДОШКОЛЬНИКОВ. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7681>

36. Arakulov, G. (2023). АГРЕССИЯ - ЎСМИРЛАРДА ТАЖОВУЗКОРЛИК ШАКЛЛАНИШИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ ФЕНОМЕН СИФАТИДА. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7714>

37. Djumanov, S. (2023). TALABALARDA KOMMUNIKATIV QOBILIYATLARINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOSIGA YONDASHUVLAR VA TUSHUNCHALAR. Журнал Педагогики и психологии в современном образовании, 3(1). извлечено от <https://ppmedu.jdpu.uz/index.php/ppmedu/article/view/7719>